

АНАЛІТИЧНА ДОВІДКА
про агрометеорологічні умови та стан
посівів сільськогосподарських культур в Україні
на 05 травня 2023 року

Агрометеорологічні умови квітня нинішнього року були сприятливі для росту та розвитку озимих зернових культур. Середня температура повітря була близькою до багаторічної норми. Завдяки опадам у квітні зволоження ґрунту до кінця місяця було повсюдно задовільним та добрим. У першій декаді травня середня температура повітря коливалася у межах 7,0-12,0 °С, що на 2-3 °С нижче норми середніх значень базового періоду (1986-2015 рр.). Максимальна температура повітря у найтепліші дні досягала 18-23 °С, а мінімальна у нічні години знижувалась до 2-4 °С. Місцями на поверхні ґрунту відмічались невеликі заморозки до мінус 1-2 °С. Через відсутність сходів ранніх ярих зернових культур, вразливих до заморозків, зниження температури істотної шкоди не завдало. Проте, можуть бути ураження багаторічних плодових насаджень.

У першій половині першої декади травня переважала тепла, майже без опадів погода. Лише на деяких територіях західних, східних, північних областей пройшли незначні опади (від 4 до 9 мм). Середньодобова температура повітря була на 3-6 °С вище норми і становила 6-15 °С, максимальна – підвищувалася до 20-23 °С, мінімальна – знижувалася до мінус 1 – плюс 2 °С.

За даними Укргідрометеоцентру станом на 30 квітня суми ефективних температур вище +5 °С, що накопичилися від дати переходу через цю межу, були близькими або на 15-30 °С вищими за середні багаторічні показники і становили: у зоні Степу – 185-225 °С при нормі 155-210 °С, у зоні Лісостепу – 135-200 °С при нормі 135-180 °С, на Поліссі – 130-185 °С при нормі 140-160 °С.

Середня кількість опадів у більшості областей становила 203-339 % місячної норми (71-133 мм), у Сумській, Чернігівській, Житомирській, Рівненській, Волинській, Львівській, Тернопільській та Чернівецькій областях – 123-200 % місячної норми (47-84 мм). На Закарпатті кількість опадів за квітень була близькою до норми (52 мм).

Запаси продуктивної вологи під озимими культурами в орному шарі ґрунту були достатніми на більшості площ країни (26-40 мм), у західних та північних областях – він був перезволожений. Зволоження метрового шару ґрунту на більшій частині площ залишається оптимальним (142-200 мм і більше продуктивної вологи), у південних районах Одеської області – достатнім (до 100 мм). Більшість ґрунтів Житомирського Полісся насичені продуктивної вологою на рівні 170-190 мм і метровому шарі та проведення весняно-польових робіт на частині полів досі неможливе.

Отже, вологозабезпечення всіх сільськогосподарських культур було добрим та оптимальним на всій території країни, на окремих площах західних та центральних областей зберігалось перезволоження.

Як зазначалось у наших попередніх повідомленнях, метеорологічні умови квітня цього року (фактично безперервна дощова погода перших двох декад) дуже ускладнили, а місцями унеможливили своєчасне проведення комплексу весняно-польових робіт. Особливо це позначилось на ранніх зернових культурах та буряках цукрових, сівбу яких, як правило, завершували до 5-10 квітня. Третя декада місяця характеризувалась формуванням досить тривалих (5 і більше днів) бездощових періодів, що дало можливість різко підвищити темпи проведення комплексу весняно-польових робіт. Крім того, достатні та високі запаси ґрунтової вологи здатні істотно зменшити негативний вплив пізньої сівби. Головне завдання полягає у максимально швидкому завершенні цих робіт.

Такі погодні умови сприяли нормальним процесам росту і розвитку сільськогосподарських культур. Загальний стан посівів озимих культур та рано засіяних ранніх ярих зернових культур за візуальною оцінкою добрий та відмінний,

місцями у західних та центральних областях – задовільний. На окремих понижених ділянках рельєфу тримаються так звані «засохлі блюдця», де рослини мають пригнічений стан, блідо-жовтий колір листя та характеризуються всіма ознаками вимокання.

За даним наукових установ НААН рослини пшениці озимої знаходяться на початку VI етапу органогенезу – фаза «вихід у трубку». Висота рослин 38-42 см, довжина конуса наростання – 4,6-5,0 мм.

Рослини тритикале озимого перебувають на VI етапі органогенезу – фаза «вихід у трубку». Висота рослин 40–46 см, довжина конуса наростання – 11-13 мм.

Рослини жита озимого перебувають наприкінці VI – на початку VII етапу органогенезу – фаза «вихід у трубку». Висота рослин 65-78 см, довжина конуса наростання – 67,0-70,5 мм.

Рослини ячменю озимого перебувають на VI етапі органогенезу – фаза «вихід у трубку». Висота рослин 30-33 см, довжина конуса наростання – 12,5-14,0 мм.

Ріпак озимий знаходиться у фазі «утворення суцвіть», на окремих площах західних, північних та центральних областей країни розпочалося цвітіння.

На окремих площах західних, центральних та північних областей країни відмічалось пожовтіння рослин через надмірне зволоження ґрунту.

Ярі зернові колосові культури (пшениця, ячмінь, овес), висіяні наприкінці другої декади квітня, перебувають у фазах «сходи» – «початок кушіння». На окремих площах східних, північно-східних та центральних областей ще триває сівба. Локально у південних, східних та північно-східних областях відмічається пошкодження листя ячменю ярого заморозками, стан посівів переважно добрий.

Продовжується сівба кукурудзи. На раніше засіяних площах відмічається проростання зерна та утворення сходів. У рослин гороху відбувається формування 3-го справжнього листка, на пізніх посівах – утворюються сходи. Стан рослин добрий. Триває масова сівба сої, буряків цукрових, соняшнику, на раніше засіяних площах з'являються сходи.

На даний час особливу увагу слід приділити розвитку фітосанітарної ситуації у посівах зернових культур для прийняття своєчасних рішень щодо захисту посівів на кожному конкретному полі. Одним із невідкладних завдань залишається обробіток інсектицидами посівів ріпаку озимого, там, де ще цього не зроблено, від комплексу шкідників, серед яких найнебезпечнішим є ріпаківий квіткоїд. Втрати через пошкодження елементів квітки можуть сягати третини врожаю, а за масового заселення – і більше. Зазначимо, що станом на сьогодні велика частина посівів, особливо пізньостиглі сорти, ще знаходяться у фазі бутонізації, що дозволяє завершити цю роботу без шкоди для довкілля.

Продовжується сівба пізніх ярих культур. За даними Мінагрополітики станом на 04 травня 2023 р. зернових та зернобобових культур вже посіяно на площі 2320,4 тис. га, з яких: пшениці ярої – 235,9 тис. га; ячменю ярого – 712,1 тис. га; гороху – 128,6 тис. га; вівса – 132,2 тис. га; кукурудзи – 1059,3 тис. га; гречки – 3,05 тис. га; проса – 8,4 тис. га. Буряків цукрових посіяно на площі 179,2 тис. га; соняшник – 1484,7 тис. га; соя – 173,6 тис. га.

Рекомендації. Товаровиробникам для поліпшення якості зерна сильних і цінних сортів пшениці озимої радимо від утворення 3-го міжвузля до колосіння підживити посіви карбамідом позакореневим способом у дозі N₂₀₋₃₀, використовуючи розчин 15 % концентрації (за діючою речовиною) та дотримуючись умов внесення (спекотні дні: зранку до 10-ї години, у другій половині дня – після 17-ї години; похмурі дні – без обмежень у часі).